

Detta är en utskrift från från Göteborgs-Posten.

STÅNG

Utskriftversion av: <http://www.gp.se/nyheter/debatt/1.725504-satsa-mer-pa-att-forebygga-ohalsan>

Publicerad 18 september 2011

Satsa mer på att förebygga ohälsan

Cancer, hjärt-kärlsjukdom, diabetes och kronisk lungsjukdom ligger bakom två av tre dödsfall globalt och utgör en ohållbar påfrestning på sjukvårdssystemen och samhällsekonomin. Vi kräver därför att regeringen stöder FN:s globala arbete och ökar det förebyggande arbetet även nationellt, skriver bland andra Tankesmedjan Tobaksfakta.

Den utveckling mot ökad arbetsförmåga, utanförskap och fattigdom som FN beskriver kan hejdas. De stora folksjukdomar som ligger bakom denna utveckling orsakas till stor del av våra levnadsvanor. Förutom tobaksbruk som den största och gemensamma riskfaktorn pekar FN på skadligt bruk av alkohol, brist på fysisk aktivitet och olämplig kost. Organisationen konstaterar också att förebyggande åtgärder, i form av ändrade levnadsvanor, visat sig vara kostnadseffektiva både som sekundärprevention vid inträffad sjukdom och som primärprevention, alltså innan sjukdom utvecklats.

Att förebygga sjukdom kräver breda och långsiktiga samhällsinsatser som ofta måste bygga på politiska beslut. Med anledning av detta har FN kallat till ett toppmöte i samband med generalförsamlingen i New York den 19-20 september. Årslånga förberedelser och förhandlingar har syftat till att på toppmötet få till stånd en överenskommelse innehållande konkreta och tidsbestämda mål och politiska åtagande beträffande handlingsstrategi, finansiella resurser och uppföljning. Sådana krav från G77-länderna och frivilligorganisationer har dock hittills blockerats av USA, Kanada och EU – med risk att resultatet av toppmötet blir urvattnat.

Dags visa politiskt ledarskap

Eftersom Sveriges röst i internationella förhandlingar ofta numera kanaliseras genom EU har vi vädjat till statsminister Fredrik Reinfeldt att visa politiskt ledarskap och konstruktivt stödja processen inför, på och efter toppmötet.

Även om situationen är mest alarmerande i utvecklingsländerna finns det – oavsett utfallet vid toppmötet – all anledning att nationellt ta vara på FN:s initiativ. Också i Sverige har påtagliga skillnader i utbredningen av aktuella sjukdomar dokumenterats, inte minst avseende kön och socioekonomisk situation. Inverkan av olika riskfaktorer på dessa skillnader är väl känd. I den mån dessa har kunnat minskas har man också konstaterat gynnsamma effekter på hälsan.

Även de ekonomiska effekterna är viktiga att beakta, inte minst i ett land som vill ha ordning på finanserna. I en just publicerad rapport har Statens folkhälsoinstitut beräknat att tobaks- och alkoholbruk, fysisk inaktivitet och ohälsosamma matvanor kostar samhället 55 miljarder kronor per år. Dessa levnadsvanor är de främsta orsakerna till sjukdomsburden i Sverige.

Åtgärder för att förbättra situationen måste omfatta hela samhället. Målet för

folkhälsopolitiken enligt riksdagsbeslut 2003 och 2007/08 passar väl in: att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen.

När det gäller strävan att minska kända riskfaktorer och sjukdomsutveckling pekar FN ut WHO:s tobakskonvention som en förebild för en bred och långsiktig åtgärdsstrategi. Den innehåller åtgärder på strukturell nivå som i tillämpliga delar kan påverka också övriga levnadsvanor.

Världshälsoförsamlingen har senaste decenniet även antagit strategier avseende ökad fysisk aktivitet, hälsosam kost och minskning av skadligt bruk av alkohol.

En viktig signal

Vid sidan av nödvändiga hälsopolitiska beslut är hälso- och sjukvårdens roll mycket viktig. Det är ett positivt sammanträffande att Socialstyrelsen i höst publicerar Nationella riktlinjer för sjukdomsförebyggande metoder som ska vägleda sjukvårdshuvudmän och personal om vilka metoder som visat sig ha bäst effekt för att stödja patienter till bättre levnadsvanor. Socialstyrelsens kommande satsning på förankring och genomförande av dessa riktlinjer i vården välkomnas. Det är en viktig signal till alla parter att dessa åtgärder ska betraktas på samma sätt som övriga behandlingsmetoder som ska erbjudas befolkningen. Det är inte längre fråga om att enbart lita till eldsjälarnas förebyggande arbete.

Kunskapen om omfattningen av förebyggbart lidande och kostnader för detta borde i vårt upplysta samhälle vara tillräcklig för att på allvar ändra synsätt och öka handlingskraft. Att förebygga förebyggbara sjukdomar har dessutom en viktig etisk dimension – det ökar resurserna för vård av de sjukdomar som är svårare att förebygga.

Kunskap och metoder finns. Vi efterlyser ett ökat engagemang från Sveriges politiska ledning så att ingångna internationella överenskommelser verkligen leder till handling nationellt!

Göran Boëthius

ordförande Tankesmedjan Tobaksfakta

Stefan Bergh

generalsekreterare Cancerfonden

Elisabet Rothenberg

ordförande Dietisternas Riksförbund

Staffan Josephson

generalsekreterare Hjärt-Lungfonden

Anna Carlstedt

förbundsordförande IOGT-NTO

Margareta Kristenson

nätverket Hälsofrämjande sjukhus och vårdorganisationer

Anna Hertting

ordförande Legitimerade Sjukgymnasters Riksförbund

Hans Gilljam

ordförande Läkare mot Tobak

Barbro Holm Ivarsson

ordförande Psykologer mot Tobak

Mona Wahlgren

ordförande Sjuksköterskor mot Tobak

Mona Landin-Olsson

ordförande Svensk Förening för Diabetologi

Gunnar Akner

ordförande Svensk Förening för Klinisk Nutrition

Mikael Köhler

ordförande Svensk internmedicinsk förening

Marie Ekberg

ordförande Svensk Lungmedicinsk förening

Roger Henriksson

ordförande Svensk Onkologisk Förening

Ania Willman

ordförande Svensk Sjuksköterskeförening

Birger Forsberg

vice ordförande Svensk socialmedicinsk förening

Lena Jonasson

ordförande Svenska Cardiologföreningen

Margareta Nilsson

ordförande Svenska Diabetesförbundet

Margareta Troein-Töllborn

ordförande Svenska Läkaresällskapet

Marie Wedin

ordförande Sveriges Läkarförbund

Gunilla Klingberg

ordförande Sveriges Tandläkarförbund

Lena Sjöberg

ordförande Tandvård mot Tobak

Sineva Ribeiro

ordförande Vårdförbundet

Bo Norrving

president World Stroke Organization

Carl Johan Sundberg

ordförande Yrkesföreningar för Fysisk Aktivitet

Copyright © 1995 - 2011 Göteborgs-Posten

[STÄNG](#)